

DIAGNOSTICKÝ NÁSTROJ

Tento diagnostický nástroj používáme v Metě, o. p. s., pro rozdělení žáků s odlišným mateřským jazykem (dále ŽOMJ) v projektu ČEKIN. V něm pracujeme na několika školách se skupinami ŽOMJ, které rozdělujeme podle úrovně znalosti češtiny, resp. podle toho, jak významnou bariéru mají při zvládnutí školní výuky. Pracujeme s dětmi ve třech stupních intenzity, které zhruba odpovídají stupním podpůrných opatření, které formuluje vyhláška 27/2016 o vzdělávání žáků se SVP.

ŽOMJ od 3. třídy dáváme psaný test *Porozumění textu, psaní, gramatika* + děláme s ním 1. část *Rozhovoru (viz přílohy – texty a obrázky)*

ŽOMJ z 1. a 2. třídy a ten, který neumí číst a psát latinkou vede s učitelem *Rozhovor (viz příloha – texty a obrázky)*, jehož součástí jsou i úkoly.

O **zařazení** do jednotlivých skupin se rozhodujeme na základě **kombinace několika faktorů**. U každého popisu je několik možných charakteristik podpořeného dítěte, úroveň dovedností nemusí být u jednoho dítěte stejná – jedno dítě s nárokem na střední podporu může perfektně mluvit a rozumět, ale velmi špatně psát, jiné může mít výbornou slovní zásobu, ale neumí se v češtině plyně projevovat atd.

Hlavní ukazatel je, že by dítě mohlo mít **problém se zvládnutím výkladu a úkolů formulovaných pro české žáky** – pokud nejsou úkoly přizpůsobené tomu, že dítě není rodilý mluvčí (což je například veškerá výuka v úpředmětů český jazyk). Jeho školní úspěšnost může být např. ovlivněna nedostatečnou slovní zásobou a špatnou úrovní psaní (psaní slohu, porozumění dějepisu).

Projekt *Češtinou k inkluzi* je spolufinancován Evropskou unií.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Praha – pól růstu ČR

Popis k **Rozhovoru**.

1. podpora ve výuce v kmenové třídě, pedagog sám zohledňuje, že má ve třídě ŽOMJ

Dítě mluví a rozumí téměř jako rodilý mluvčí, lze stěží poznat, že je ŽOMJ, ale přece jen to poznáme, buď podle přízvuku nebo podle volby slov či špatných tvarů nebo neji

Splní vše, má drobné nedostatky v češtině, které se mohou časem ve výuce projevit. Může se taky časem ukázat, že nedostatky jsou vývojové nebo důsledkem jiné SVP.

Drobné nedostatky například (nemusí se vyskytnout všechny):

nezná úplně všechna slova

dělá výjimečně chyby v gramatice

plete si písmena

nerozumí všemu hned samostatně, s pomocí ale ano

Příklad dítěte:

- A) Odpovídá na otázky, nehledá dlouhá slova, v oddíle 1 odpoví srozumitelně a adekvátně na všechno; v oddíle 2 se na některé těžší věci může doptávat.
- B) Reaguje rychle, používá složitější věty, min. v 75 % otázek, instrukcí nepotřebuje pomoc.

2. podpora střední, 2-3 hodiny výuky češtiny jako druhého jazyka týdně

Dítě mluví a rozumí.

Projekt *Češtinou k inkluzi* je spolufinancován Evropskou unií.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Praha – pól růstu ČR

Splní téměř všechny úkoly v testu, dokáže jím celým projít. Některé úkoly splní ale pouze s pomocí testujícího (doplňující instrukce, vysvětlení, názorné ukázání).

Výkon ŽOMJ působí dobře, ale nepřipomíná výkon rodilého mluvčího.

Nedostatky například (nemusí se vyskytnout všechny):

Nepojmenuje úplně všechno na obrázcích - a pokud pojmenuje, je si nejistý nebo musí chvíli přemýšlet

Dělá gramatické chyby v koncovkách nebo nepoužívá správně předložky.

Chvílemi nesrozumitelná výslovnost.

Plete si písmenka.

Instrukcím nerozumí hned, potřebuje pomoc.

Příklad dítěte

- A) Odpovídá bez problémů na otázky v oddílu 1, téměř jako rodilý mluvčí, má problém s tučnými otázkami, dělá gramatické chyby
- B) Potřebuje pomoc s otázkami, potřebuje přeformulovat zadání, nezná těžší slova, gramatické chyby dělá výjimečně

3. Podpora intenzivní – denně výuka češtiny jako druhého jazyka

Dítě může mluvit a rozumět, ale jeho projev se zdaleka neblíží projevu rodilého mluvčího. Nedokáže splnit celý test. Na některé otázky nedokáže odpovědět, některým nerozumí, nedokáže splnit všechny instrukce – některé splní, některé splní s pomocí, některé nesplní.

Nedostatky například

(nevyskytnou-li se všechny, je ŽOMJ na hranici PO 2. a 3. st., doporučujeme začít s 3. PO a časem případně přejít na 2. PO) :

Projekt *Češtinou k inkluzi* je spolufinancován Evropskou unií.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Praha – pól růstu ČR

Má významné nedostatky ve slovní zásobě – nepojmenuje zdaleka všechno na obrázku.

Nedokáže stále mluvit ve větách.

Dělá chyby v gramatice.

Rozumí pouze pokud se mu testující přizpůsobí.

Nerozumí rychlému tempu řeči.

Někdy mluví nesrozumitelně.

Úkoly splní buď s pomocí nebo vůbec.

Příklad dítěte

- A) Otázkám v oddíle 1 rozumí (kromě tučných), umí na ně odpověď věcně správně, ale pokud nerozumí, není schopen vyjádřit, že potřebuje pomoc nebo že nerozumí. Pokud rozumí všem otázkám a úkolům, má problémy s tučnými slovy a dělá výrazné gramatické chyby, občas vypadá, jakoby hádal. Déle přemýšlí.
- B) Pokud nerozumí otázkám a úkolům, umí říct, že neví. Může znát i těžší (vytučněná) slova, ale mluví výrazně špatně gramaticky a má omezenou slovní zásobu.
- C) Na většinu otázek neodpoví, mlčí.

Ukázky adeptů nečtenářů a nepíšících na int. podporu:

Min. 20 % neodpoví vůbec, něco odpoví správně – max. 50 %, zbytek s chybami, např.

Co děláš rád, když nejsi ve škole?*Doma, na televizi, úkol, hrát fotbal, vybíka*.....

Kde?*Na druhém patře zprava pokoje*.....

Co vidíš na obrázku.....*Fotka*.....

Projekt *Češtinou k inkluzi* je spolufinancován Evropskou unií.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Praha – pól růstu ČR

Popis k **testu- Porozumění textu + psaní + gramatika.**

Test je určen pro 3. – 8. třídu

Cíl testu – rozřazení:

Pokud dítě test kompletně zvládne jako rodilý mluvčí, nepotřebuje intenzivní ani střední podporu.

Další postup, pokud tento test dítě zvládne: dítě dostane ještě jeden test, který zkoumá úroveň znalosti odborného jazyka, orientaci v těžším textu – dovednosti potřebné ve školním kontextu (využíváme texty dostupné na <http://www.inkluzivniskola.cz/pedagogicka-prace-s-diverzitou/i-stupen> nebo <http://www.inkluzivniskola.cz/pedagogicka-prace-s-diverzitou/clovek-spolecnost>.

Pokud je významný rozdíl mezi věcnou stránkou (velmi dobrá) a psanou formou (nic moc, cca na 50 %), je to adept na 2. stupeň podpory a možná i na 3. (velmi špatná psaná forma, až katastrofa, do 50 %).

Pokud si ŽOMJ není schopen sám s testem poradit – nerozumí textu (max. na 50 %), neumí napsat souvislý text, špatně píše – jak hlásky, tak pravopisně, nedokáže písemně zodpovědět 50 % otázek, je adeptem na intenzivní podporu.

Hodnocení:

1. Odpovídá odpověď zadání?
2. Je odpověď srozumitelná? Srozumitelně zapsaná?
3. Byla nutná pomoc?

Adept na intenzivní podporu

- Není schopen si sám poradit se všemi cvičeními
- Velmi špatné psaní – pravopis (nejen např. i/y nebo ě/je, ale i označení hlásek písmeny tak, že slova jsou nesrozumitelná – např. *tyblu* místo *teplu* nebo *čřešen* místo *třešeň*)
- Omezená slovní zásoba

Projekt *Češtinou k inkluzi* je spolufinancován Evropskou unií.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Praha – pól růstu ČR

Adept na střední podporu

- Má chyby ve cv. 2
- Špatně píše – označení hlásek písmeny
- Na některé otázky neodpoví gramaticky správně
-

Ukázky z testu různých dětí, jeden řádek patří jednomu dítěti:

cv. 2:

šel s třibou do zoo oblékl si zlenou bumbu.

cv. 3:

jabulko

it do bazen

- ja mam rad cřešen
- šel do školy a byl tam jeho kamaráda Petře a hrali si spolu cele odpoledne
- autem, kolem, koloběžka, skejt
-

Adept na nižší podporu

- Zvládne test jako rodilý mluvčí – max. s několika zanedbatelnými pravopisnými a věcnými chybami, které by v nepozornosti mohl udělat i rodilý mluvčí.

Projekt *Češtinou k inkluzi* je spolufinancován Evropskou unií.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Praha – pól růstu ČR

